

είς πᾶν Βραχίς τόπος ἀνίγει. Mendosus etenim est locus, & pro Βρεθλαίας Βρεθλαίης legendum, ut etiam apud Dionem lib. 42. Agitur enim utrobique de Brutiis in Italia : Græcos tamen circa hæc tempora insulam nostram adiisse non diffitear. Dum enim Athenæus navem illam Hieronis, cujus magnitudo & artificium cunctis miraculo fuit, ἐ Μοσχίονε vetustissimo auctore descripsit, præcipuum ejus navis malum difficulter in Britannia montibus à subulco inventum, & à Philea Tauromenite mechanico in Siciliam deductum prodit. Sed vereor ne Critici etiam Βρεθλαίης hic pro Βρεθλαίας legendum censeant & ad montes Brutiorum in Italia itidem referant.

Navis Hieronis.

Britones in expeditionibus cum Cimbris. Triadum liber.

Britannos autem cum Cimbris & Gallis permistos fuisse in expeditionibus illis in Italiam & Græciam videtur. Nam præter nomen commune, in Britannico Triadum libro vetustissimo, ubi tres maximi exercitus, qui è Britannis conscripti erant, memorantur, proditum est, exterum quendam ducem longe maximum exercitum hinc contraxisse, qui, populata magna Europæ parte, tandem ad Græcum mare (forsitan Gallatiam innuit) confederit. Brennumque illum Græcis & Latinis scriptoribus Regem celeberrimum Britannum fuisse facile sunt qui credunt se posse comprobare. Ego hoc tantum scio quod nomen illud necdum apud Britannos exolevit qui sua lingua regem Brennin appellant.

Brennum.

Britomarus Brito.

Britomarus certè ducem inter illos militarem, cujus meminit Florus & Appianus, Britonem fuisse nomen evincit, quod Britonem Magnum significat. Nec torquebo illud Strabonis, qui Brennum natione Praufum fuisse scribit, ut natione Britonem faciam. Nec quod Ottho Frisingensis tradit ad Dravi scaturiginem Cimbrorum prolem Briones sedisse, in Britones convertere aulum, etsi quid non audeant temporis nostri Critici?

Lib. 2. cap. 13.

Britannia serius Græcis & Romanis cognita.

Verum enimvero, ut semel dicam, quod sentio. Ut Romani qui in eam potentiam emicuerunt, nec Herodoto nec Græcis antiquioribus innotuerunt, Gallique & Iberi diu præcis Historicis planè fuerint ignotissimi : sic Britannorum nomen serius Græcis & Romanis auditum fuisse semper existimavi. Libellus enim ille de Mundo qui Aristotelis nomine circumfertur, meminitque Britanniarum, Albionis, & Hiernæ, non est ab ævo Aristotelis, sed multò recentior, ut eruditissimi judicant. Polybio certe historico illi maximo qui magni Scipionis socius magnam Europæ partem circa annum ante Christum natum 370 perlustravit, hæc orbis terrarum plaga minime innotuit. Quod inquit ille, inter Tanatiam atque Narbonem ad septentrionem vergit usque in presentem diem ignoratur, somniantque si qui de eo vel loquuntur aliquid, vel scribunt. Ut illi hodie somniare videntur qui Himilconem à Carthaginensibus jussum occidua Europæ littora explorare, hanc insulam pluribus antè annis aperuisse fide prodiga crediderunt, cum nihil de hac naviga-

tionem in literas relatum præter unum & alterum apud Festum Avienum versiculum. Quod vero Britannia serius innotuerit, in causa videatur cum disjunctior insulæ situs, tum quod veteres illi Britanni tunc barbari, ut reliquæ in hoc tractu gentes, sibi que viventes non magna commercia cum aliis gentibus habuerint. Et hæc quidem in re Dio juxta sentit. Primis Græcorum, inquit, Romanorumque ne esse quidem Britanniam comperitum fuit, posteriores in controversiam adduxerunt, Continens ne ea terra, an vero insula esset, multaque de utraque opinione conscripta sunt ab iis qui certi quidem nihil noverant, (quippe qui nec vidissent, nec ab indigenis qualis esset, acceperant) sed conjecturis tantum, quantum vel oculi vel studii singulis aderat, niterentur. Latinorum autem primus, quod sciam, Britannia meminit Lucretius his versiculis de aëris differentiis.

Nam quid Britannum cælum differre putamus,
Et quod in Ægypto est, qua mundi claudicat axis.

Lucretium autem Cæsare paulo antiquiorem fuisse in confesso est, quo tempore Divitiacum Sueffionum Regem totius Gallia potentissimum Britannia imperium obtinuisse ab ipso Cæsare edocemur. Sed hoc de ora maritima intelligendum. Cæsar enim ipse attestatur nihil Britannia præter oram maritimam, atque eas regiones quæ sunt contra Galliam, Gallis notum fuisse. Diodorus tamen Siculus scribit, Britanniam nullius advena imperium expertam, neque enim Dionysium, neque Herculem, neque heroa aut Deum quempiam accepimus eos bello tentasse. Nunc C. Cæsar qui propter res gestas Divus est appellatus, primus omnium Britannis subactis certum eos dare tributum coëgit.

Hinc nostro historico futuro principia ducenda, & non altius repetenda, si cum judicio penderit quod Varro ille doctissimus olim tradidit & jam antea innui. Tria nimirum esse temporum discrimina, primum ab hominum principio ad Cataclysmum sive diluvium, quod propter ignorantiam vocatur ΑΔΗΛΟΝ: secundum à diluvio ad Olympiadem primam; annum scilicet mundi 3189. quod quia multa in eo fabulosa referuntur, ΜΥΘΙΚΟΝ nominatur; tertium à prima Olympiade ad nos, quod dicitur ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ, quia res in eo gestæ veris historiis continentur. Me tamen minimè latet, quamvis eruditæ gentes præter Hebræos nihil altius comperitum habeant, historiam Britannicam Galfredi tercentum triginta annis ante primam Olympiadem sæculo illo in his partibus rudi & ignaro quod fabulosum ille vocavit exordiri. Hinc, ne male ponam initia, & sic cætera sequerentur, quia & locus exigere videtur, & sequenti narrationi lux maxima inde exoritur, liceat mihi Romanorum in Britannia historiam non è fabellis quas vani esset scribere, & imperiti credere; sed ex incorruptis præcæ antiquitatis monumentis summam, & carptim perstringere; nec ego gloria segetem illis præcidam, qui hoc argumentum plenius molientur.

Censorinus de Die natali.

Tria tempora.

Ignotum.

Fabulosum.

Historicum.